Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Απόψεις

Η μοίρα της ευρωπαϊκής οικονομίας

3' 15" χρόνος ανάγνωσης Ακούστε το άρθρο

Νίκος Βέττας

01.12.2024 • 19:49

Στην άμεση οικονομική ευρωπαϊκή επικαιρότητα κυριαρχεί με χαρακτήρα επείγοντος το πώς θα πρέπει να αντιδράσει η ήπειρός μας σε μέτρα προστατευτισμού που θα επιβάλει η νέα κυβέρνηση των ΗΠΑ. Θα πρέπει η Ευρωπαϊκή Ενωση να εμπλακεί σε μια κούρσα επιβολής δασμών που θα επηρεάσει τις παγκόσμιες εμπορικές ροές, και πώς θα πρέπει να τοποθετηθεί ανάμεσα στην Κίνα και τις οικονομίες της Δύσης; Εφόσον υπάρξει μια τάση γενίκευσης του προστατευτισμού και απομάκρυνσης από το ελεύθερο εμπόριο, πώς θα επηρεαστεί η δυναμική ανάμεσα σε χώρες της Ενωσης κατεξοχήν εξαγωγικές, όπως η Γερμανία, και σε όσες ενδιαφέρονται κυρίως για το κόστος των εισαγωγών τους; Πώς θα επηρεαστεί η δομή της παραγωγής για τα προϊόντα σε σχέση με τις υπηρεσίες, όπου οι ΗΠΑ κυριαρχούν και είναι λιγότερο ευάλωτες στον προστατευτισμό;

Για πολλούς, η σημερινή συγκυρία και οι έντονες προκλήσεις που φέρνει, αναδεικνύουν και βαθύτερα δομικά ζητήματα για την Ευρώπη. Μπορεί να αναστραφεί η υστέρηση παραγωγικότητας που έχει σε σύγκριση με τις πιο δυναμικές οικονομίες της Ασίας και της Αμερικής; Μπορεί να κινητοποιηθεί η αποταμίευση στις ευρωπαϊκές οικονομίες και να ενισχύσει τις επενδύσεις, ιδίως σε κλάδους και επιχειρήσεις υψηλής τεχνολογίας; Υπάρχει περιθώριο αναστροφής της δημογραφικής γήρανσης και προσέλκυσης δυναμικών ομάδων ανθρώπων που θα ήθελαν να μεταναστεύσουν; Είναι εφικτή μια δραστική αλλαγή των οικονομικών επιδόσεων, δεδομένων των κοινωνικών χαρακτηριστικών και της πολιτικής διάρθρωσης που υπάρχει στην Ευρώπη;

Ιδιαίτερη είναι η σημασία της σχέσης ανάμεσα στη λειτουργία των θεσμών και την οικονομική ευημερία στην Ευρώπη. Τις δεκαετίες που ακολούθησαν τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, και ιδίως αυτές από τη δημιουργία της ΕΟΚ και μετά τις πετρελαϊκές κρίσεις, η σταθερότητα και η διαφάνεια των θεσμών γύρω από το δημοκρατικό πολίτευμα, με ισχυρό δίχτυ προστασίας από το κοινωνικό κράτος και με σεβασμό των ελευθεριών και του περιβάλλοντος, κινήθηκαν παράλληλα με την οικονομική ανάπτυξη. Με τη σταδιακή, αλλά έντονη άνοδο οικονομιών, στην Ασία και αλλού, την πιο πρόσφατη περίοδο, σε ένα πολιτικό και κοινωνικό πλαίσιο που απέχει από το ευρωπαϊκό κεκτημένο, μπορεί να δημιουργείται το ερώτημα αν ένα άλλο θεσμικό πλαίσιο, με λιγότερη δημοκρατία και σεβασμό ελευθεριών, μπορεί να οδηγεί σε υψηλότερη οικονομική ευημερία. Οι πρόσφατες πολιτικές εξελίξεις στις ΗΠΑ ίσως λειτουργήσουν συμπληρωματικά, με την έννοια της συγκέντρωσης εξουσίας στην κυβέρνηση, σε σχέση με άλλους θεσμούς όπως ενδεχομένως η κεντρική τράπεζα, και απόσυρσης από διεθνείς οργανισμούς και συμβάσεις.

> **Η πίεση στα εισοδήματα των πολιτών θα οδηγήσει και σε πολιτική πίεση, που με τη σειρά της μπορεί να αλλοιώσει σειρά σημαντικών κεκτημένων και σκοπών.**

Με αυτή την έννοια, η πρόκληση μπορεί να είναι μεγαλύτερη και από ό,τι φαίνεται. Οχι δηλαδή μόνο το αν και πώς ένα σύστημα με θεσμικά αντίβαρα, ενδεχομένως περίπλοκες σχέσεις κυριαρχίας των πολλών, αλλά με σεβασμό των μειοψηφιών και προστασία των ενίοτε αδυνάμων μπορεί να υποστηρίξει μια ισχυρή δυναμική ανάπτυξης με τον ίδιο τρόπο με τον οποίο μπορεί να την κατευθύνει βραχυπρόθεσμα ένα πιο συγκεντρωτικό σύστημα. Αλλά και αντίστροφα, εάν διατηρηθεί μια συνολικά υποδεέστερη οικονομική επίδοση στην Ευρώπη σε σχέση με άλλες περιοχές, κατά πόσο θα δημιουργηθεί μια τάση οπισθοχώρησης ή αντιστροφής σε σχέση με κρίσιμες πλευρές των θεσμών, σε εθνικό ή σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Ετσι, η αναζήτηση τρόπων ουσιαστικής ενίσχυσης της ανάπτυξης και οικονομικής ευημερίας στην Ευρώπη αποκτά πιο κρίσιμο χαρακτήρα. Μπορε μην αφορά μόνο το εάν τα εισοδήματα θα αυξηθούν κατά κάποιες μονάδες, α

εάν θα αμφισβητηθούν θεσμικές διαστάσεις και ελευθερίες στην Ευρώπη.

Πολλά πρέπει να αλλάξουν στον τρόπο λειτουργίας των κρατών, των ευρωπαϊκών οργάνων και των αγορών στην Ευρώπη, ώστε να δημιουργηθεί μια νέα δυναμική. Εάν αυτό δεν γίνει, η πίεση στα εισοδήματα των πολιτών θα οδηγήσει και σε πολιτική πίεση, που με τη σειρά της μπορεί να αλλοιώσει σειρά σημαντικών κεκτημένων και σκοπών. Η τάση δεν είναι θετική, καθώς η σημασία της Ευρώπης μειώνεται οικονομικά και πληθυσμιακά. Η εξέλιξη της ευρωπαϊκής οικονομίας, το εάν θα βρεθεί σε ισχυρότερη τροχιά από τη σημερινή, μπορεί να είναι κάτι μεγαλύτερης σημασίας απλώς από τη μεγέθυνση εισοδημάτων.

**Ο κ. Νίκος Βέττας είναι γενικός διευθυντής ΙΟΒΕ και καθηγητής Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών.*

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΕΥΡΩΠΗ ΗΠΑ

Επιλεγμένα για σένα

Αρθρο Κωνσταντίνου Φίλη στην «Κ»: Οι προκλήσεις της Ε.Ε. στη δεύτερη θητεία Τραμπ

Αρθρο Θεόδωρου Πελαγίδη στην «Κ»: Η συνταγή της οικονομικής επιθετικότητας

«Συντηρητική» επανάσταση

Ράδιο «Κ»: Χάσαμε ευκαιρίες στα Ελληνοτουρκικά

Επρεπε να είχες εγκαταλείψει τη χώρα νωρίτερα

Δύο «αν» και ένα «μήπως»

Σχετικά άρθρα

Τράπεζα της Αγγλίας: «Καμπανάκι» για τους κινδύνους από την αύξηση των δασμών

ΑΕΙ: Αρχισαν οι αιτήσεις για το «εσωτερικό Εράσμους»

Θεσσαλονίκη: Η ΕΛ.ΑΣ. απαγορεύει πορεία προς το αμαξοστάσιο του Μετρό

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ: ΝΕΕΣ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Α.Ε. © 2014 - 2023